

הלכות ספה סימן תרכו

באר הגולה פו

ז טו

והזויר ומגביה חבירו ומניחו, ואם לאו, פסולה משום תעשה ולא מן העשוי: והגה: אכל מתר לעשות סכה תחת מחבר או בית ולחטירו אחר-כך, (טו) ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי הואיל ואין הפסול בספק (ס) עצמו (כלבו והג"א פ"ק דסוכה): ג' והעושה סכה למטה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים, אף-על-פי (י) ששפצרו עדין (טו) העצים הדקים שהרעפים מנחים עליהם, (ז) כשרה: (יז) הגה וכן מתר לעשות הסכה (יח) תחת הגגות העשירות לפתח (י) [1] ולסגר, וימתר לסגן מפני הגשמים (יט) ולחזור ולפתחן

באר היטב

לשם צל: (ה) עצמו. והב"ח קטב שיש להחמיר ולסלק הגג ולספק אחר, כ"כ (המ"א) [נה"ש], ע"ש: (י) ששפצרו. עין ט"ז שהעלה שאין להקל אלא ביש ביניהם ד' טפחים ויהא בענין שאם ינטל מן הספק נגד הלטי"ש! יהיה עדין צלמה מרבה מחמתה, ע"ש ס"ק ג. ובתשובת פנים מאירות סימן מד חולק עליו, ע"ש: (י) ולסגר. ודוקא כשמוציא סכה בבית ולמעלה גג הסכה המקשה בשניולין² שצריך לטל מהשניולין עד

שער התשובה

[1] ששפצרו. עכ"ט. ועין בפמ"א שם שקטב בסוף ד"ל: לפי קל התקרות אם הפחיתות צלמה מרבה אף אחר שפתח הפסול, סכה כשרה היא לבתולה ואין בזה משום סכה שמתח סכה כיון דלמעלה חתמה מרבה כו', וא"כ בלא"ש¹ שאם ינטל מנגד הלטי"ש אעפ"כ צלמה מרבה הפקל לא הפסיד, ע"ש. ועין בתפארת צבי סימן כט מ"ש בזה: [1] ולסגר. עכ"ט. שרמזו למפ"א סימן סא, וע"ש שכתב שצריך לזהר כו'. והכח בפמ"א ח"א סימן סא שצריך לזהר לשעושה מקום שהיה פחות מג' נגד הדפנות כיון דאין הדפנות מגיעות לסקר, וכן לעצמים

משנה ברורה

סכה כגון שיהיה לשם צל, פסול משום תעשה ולא מן העשוי: ואם השריש, אפילו תחבו לשם צל פסול משום מחבר [פמ"ג]: (טו) ולא מקרי תעשה וכו'. רוצה לומר, בדעה אין צריך לנגע הספק מתדן, ודע, דברין זה (יז) מודים ללי עלמא (היגו אף המחמירים וחולקין על ה"א דסעיף א בהג"ה, כמבאר שם, מודים בדיו זה להקל, כמבאר בה"ב ובמגן אברהם, עין שם): ג' (טו) העצים הדקים. שקורין לאטי"ש: (יז) כשרה. ואפלו (יח) לישב תחת העצים עצמן, אף-על-פי שהם ספק פסול שהרי לא נקבעו בגג לשם צל אלא כדי לתת עליהם הרעפים, מכל מקום כיון שעושה מצוה והסיר הרעפים לשם עשיית סכה לצל, הרי זה (יט) כאלו עשה מצוה בגוף העצים והתקינם לשם סכה ונתפשו ונאכל אם לא הסיר הרעפים כדי לעשות שם סכה אלא כף היתה מקדם בנייה בלא גג, כיון שלא עשה שום מצוה בגג לשם עשיית סכה לצל, אם-כן העצים או הקורות הן ספק פסול ממש, ודינו כמו שכתוב סעיף א גבי אילן, והיגו שכל שאין הספק בשר רבה כלה כף עד שאם ינטל ממנו קשור העצים הדקים המצלי עליהם (כ) יהיה עדין צל הסכה מרבה מחמתה, פסולין. ויש מאתרונים שמתמירין בזה (כא) וסוכרין דבכל גונו בעינן שאפלו אם ינטל נגד העצים ישאר צלמה מרבה מחמתה. (כז) אכן באמת בסתם ספות כמו שלנו שרגילין לכסות כל הספה, בודאי בכל גונו ישאר צלמה מרבה מחמתה וכשר, אכן כדי לצאת ידי כל הספקות יראה שיהיה רוח בין העצים הדקים בין אחד לחבירו (כג) קשעור שלשה טפחים¹⁸, וכל זה דוקא בשעושה סכה למטה תחת הגג, (כד) אכל אם מספק על-גבי הלטי"ש, אף-על-פי שהן סמוכין זה לזה בפחות מלששה טפחים (הא הרי זו בשרחה¹⁹), ואין אומרים כאן לבוד, ששפצרו פשר מנח ביניהם אין מצטרפין: (יח) תחת הספק הפסול יותר מארבעה טפחים שהוא פסול הספה, כמבאר בסימן תרלב, כיון ששפצרו פשר מנח ביניהם אין מצטרפין: (יח) תחת הגגות העשירות וכו'. רוצה לומר, אפלו בעוד שיש סגורות, ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי, כפי"ל כסעיף ב בהג"ה. ודע, דדעת הב"ח להחמיר בזה, שצריך לפתח דלתות הגג קדם שמשפך, (טו) וכן הסכים המגן אברהם ואלהיה רבה ושרי אחרונים. (כו) ואם שכח והניח הספק בעוד שהיו הגגות סגורים, צריך לפתח הגגות ולענע על הספק²¹, דהיינו שיגביה כל עין לכוף ויחזור ויניחופו לשם צל, ושוב יגביה עין חבירו ויניחו וכן פלם. (כח) ואם ספק על התקרה ואחר-כך הסיר התקרה, (כט) פסול לכלי עלמא, (ל) מפני שלא היה שם סכה על הספק שעל התקרה מתחלה כיון שלא היה כאן דפנות, ולכן לא מהני הסרת התקרה להכשיר הסכה: (יט) ולחזור ולפתחן. וזה מתר

באר הלכה

להחמיר במעשה כותה. ולא העתקתיו במשנה ברורה מפני שפחה אתרונים פליגי עלוה, הלא המה המאמר מרדכי והתקדמ"ש וביית מאיר והלכה ברורה ובגד"ישעי, ודעת פלם דכיון דהעליונה חתמה מרבה מצלמה אין על הפחיתות שם סכה ששהבי אכ"ה¹⁶, ומה שהביא ראה אותה, עין בתקדמ"ש

באר היטב

להחמיר במעשה כותה. ולא העתקתיו במשנה ברורה מפני שפחה אתרונים פליגי עלוה, הלא המה המאמר מרדכי והתקדמ"ש וביית מאיר והלכה ברורה ובגד"ישעי, ודעת פלם דכיון דהעליונה חתמה מרבה מצלמה אין על הפחיתות שם סכה ששהבי אכ"ה¹⁶, ומה שהביא ראה אותה, עין בתקדמ"ש

באר הלכה

להחמיר במעשה כותה. ולא העתקתיו במשנה ברורה מפני שפחה אתרונים פליגי עלוה, הלא המה המאמר מרדכי והתקדמ"ש וביית מאיר והלכה ברורה ובגד"ישעי, ודעת פלם דכיון דהעליונה חתמה מרבה מצלמה אין על הפחיתות שם סכה ששהבי אכ"ה¹⁶, ומה שהביא ראה אותה, עין בתקדמ"ש

שער הציור

(י) אלה וזאת וכן קטב המאמר מרדכי, ולא נדבר בהאר היטב שהביא בשם הב"ח להחמיר בזה, כי המעין שם יראה דמודים הם בעושה סכה גמורה בבית או תחת מחבר דאין בו משום תעשה ולא מן העשוי, וכמו שכתב בהג"ה, אלא שגחלוק שם על מה שכתב במתיר"ל בענין גג העשוי צריך, דשם אין עושין סכה גמורה תחת הגג ואין הסכה נראית עד אחר שהסירו הגג ולכן צריך לחטירו מקדם [מאמ"ר ה"ל]. ומגן אברהם בסעיף חסון ז' חלק משעם אחר¹⁷, אכל גם הוא מודה להא דכתב נ"מ"א בהג"ה: (יח) מגן אברהם: (יט) ולפי זה פשוט דאפלו אם הסכה צלמה מרבה מחמתה הוא רק על-ידי צורה אלו העצים הדקים, מהני גם-כן להמגן אברהם, ועין בתקדמ"ש ובמאמר מרדכי שבה מפסקים קצת. ודע, דמדברי המגן אברהם משמע דסתם המחבר כדעת בעל העשור, ועל-כן דעתו דבזה לכלי עלמא אין צורך שיהיה בספק הרבה כלה אפלו אם ינטל נגד העצים, כי אף העצים עצמן הן כשרים, וזו הנ"ל לא משמע בן אלא דסתם כדעת השור, ולפי זה לדעת אבי העזרי צריך שאפלו ינטל נגד הפסול ישאר בו כשעור: (כ) ועוד יש נקאמנה, דבזה צריך שלא יהיה בעצים שרעפים מנחים עליהם ד' טפחים, דספק פסול פוטל באמצע בד' טפחים, ודלוקמן בסיומן תרלב, וזהו שרמו המגן אברהם לפני שם, אלא דבאמת עצים דקים בודאי אין בעיבן רחב ד' טפחים: (כא) פלא ברינא להו לפסק כדעת בעל העשור על-ידי הקרת הרעפים נעשה הלטי"ש ספק פסול: (כב) ועל אף צורך שכתב בעל העשור, וגם אין צורך לעצם שלא לישב תחת הלטי"ש, כי מסתמא אין ברחבן ד' טפחים וכמו שכתבנו מקדם, ואף לאותן הפוסקים דמתמירין שלא לישב תחת כף פסול אפלו אין רוח וכן ד' טפחים, וכמו שכתבנו במשנה ברורה לקמן סימן תרלב²⁰, נראה לי דהיא אין להחמיר בלה כף, דהלא בלאו הכי דעת העשור, ולפי מה שהעתיקו המגן אברהם לדינא, אין על העצים שם ספק פסול, ויש בזה פהה ספקות להקל: (כג) פן מסיק בזה בספר בפניו יעקב לחש בזה לדעת הב"ח משום חשש לבוד. ודע, דמה שרוצה הש"י להחמיר שיהיה בין אחד לחבירו ד' טפחים משום חשש שני כסכים, האתרונים לא חששו לזה כלל וכמו שכתבנו למעלה: (כד) מגן אברהם וימאמר מרדכי ואלהיה רבה והג"ה ושא"י, דלא קשה"ח שהחמיר גם בזה דבעינן שלא יהיה פחות מג' טפחים: (כה) ואפלו אם היה אותו הלטי"ש כסך פסול (כז) ועל אותו הלטי"ש ע"ש שר, וכמו שכתב בסעיף א בהג"ה בשם המרדכי והשניתי ספק כשר על-גבי ספק פסול מקרי גרוב וכשר, ומתר גם לישב תחתיהם. ועין בבאר הלכה שם: (כו) וטעמם, דיש בזה חשש משום תעשה ולא מן העשוי, כיון שבעת שספק היה שלא כדן, היתה תחת גג סגור. ועין במגן אברהם שמתקן דענינו לא דמי להא דלעיל בהג"ה, דבענינו כיון שצווינו לפתח ולסגר, הפחיתות לא מקרי מעשה חשבו והרי הספק תעשה ולא מן העשוי, מה שאין פן ששפך תחת הבית ואחר-כך הסיר הרעפים, זה מקרי מעשה חשבו ואף הגג נכשר בכך, ויכולתו כסעיף ב: (כז) משה"א פאריס ושניטו: (כח) מגן אברהם: (כט) ורוצה לומר, אפלו לדעת הרמ"א דמקל בענינו מפני שבעצם הספק לא היה פסול, מודה בזה: (ל) פרי מגדים. ומשעם זה מכשר הפרי מגדים לשפך על התקרה בגובה צורה ואחר-כך הסיר התקרה, כיון שמתחלה היה שעור סכה על התקרה ג"כ וכל שם סכה על הספק, עין שם. ובספר בפניו יעקב מערד דאפלו היה רק חלל טפח בין הספק להתקרה ואחר-כך הסיר התקרה פשר, ואינו מהחוטט בגדיש לעשות בו סכה מכשרין בשניה שם חלל טפח במשך שבעה, לקמן בסימן תרלה, עין שם: תרומים: 1 הקורות הדקים שהרעפים מנחים עליהם. 2 רעפי עץ. ועין באור הדברים בסימן תרלב בבאר הלכה דבור המתחיל 'הכתל'.

הַלְבוּת סֶפֶה סִימָן תַּרְבוּ

ביאורים ומוספים

ארבעה טפחים, החשש שיפסול הלבד שבטורגים הוא מן הדין, ולא רק משום חומרת הבי"ח.

דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם), שאף הרוצה להחמיר לכתחילה לגבי סוכה שתחת חבלי כביסה או סורגים לחוש לדעת הבי"ח, אינו יכול לחייב את שכינו להסירם, ובפרט יש להקל מפני שיתכן שאף הבי"ח לא החמיר אלא לגבי 'לטש' הקשורים זה לזה שהם כסולם, אך לא בחבלי כביסה וסורגים, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג סוכה פ"ט הע' 17, אשרי האיש ח"ג פכ"ה אות כא-כג) שהרוצה להחמיר אינו יכול לחייב את שכינו להסירם, והוסיף, שאפשר אף לברך ברכת 'לישב בסוכה' על הישיבה שם, והרוצה להחמיר כדעת הבי"ח, יניח קצת סכך לאורך הסורגים או על גבי חבלי הכביסה [ואינו צריך להניחו ביניהם, כמבואר במשנ"ב כאן ובשע"צ (ס"ק כה) שאף כשמניח על גבי הסכך הפסול הוא מתבטל].

19) ואף שמעמיד את הסכך על גבי דבר הפסול לסיכוך, ומבואר לקמן (סי' תרכט ס"ק כב וסי' תרל ס"ק נט) שלכתחילה אין לעשות כן, מחשש שמא יבוא לסכך במעמיד עצמו, מבואר בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' עה) על פי דברי המג"א (סי' תרכט ס"ק ט) שבאופן שעוסק להכשיר את הסוכה על ידי סיכוך על גבי ה'לטש' יש להקל, כיון שעל ידי כך יש לו היכר שאינו יכול לסכך ב'לטש' עצמו, ובפרט שפסול ה'לטש' בסוכה אינו אלא משום גזירה מדרבנן שמא יסכך בהם עצמם [וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרכט ס"ק כה)].

ולענין סכך המונח על גבי קורות בטון שרוחב כל אחת מהן שני טפחים וביניהן יש הפרש אויר פחות משלשה טפחים, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' עז) שהסוכה כשרה, שאף שהעיקר להלכה כאן שהסכך הכשר שנמצא כנגד הפסול נחשב כאילו אינו, והשו"ע לקמן (סי' תרלב ס"ד) הסתפק לגבי סכך פסול ברוחב שני טפחים שבצד סכך פסול אחר ברוחב שני טפחים וביניהם יש אויר פחות משלשה טפחים, שמא מצטרפים הם זה לזה ונחשבים כסכך פסול ברוחב ארבעה טפחים, הפוסל בסוכה, מ"מ בענינו יש לצרף את הדעה הראשונה שבשו"ע לעיל (ס"א), שסמך עליה הביה"ל שם ד"ה וי"א בשעת הדחק, לצד בשו"ע בסי' תרלב שם שאין מצרפים את שני הסככים הפסולים לפסול בארבעה טפחים, ולהכשיר משום ספק ספיקא. והוסיף, שיש לצרף עוד את דעת הפוסקים שהגתת סכך כשר על גבי קורות הבטון נחשב כחבטן, ומתבטל הפסול ברוב הכשר. ובהדאי שם גם יניח סכך כשר בין קורות הבטון, מבטל הוא בכך את הלבד שביניהם, וכשרה הסוכה אף לכתחילה.

[שע"צ ס"ק כב]

וקמו שכתבנו במשנה ברורה לקמן סימן תרלב²⁰.

20) שם (סי' ג) כתב שיש פוסקים הסוברים שאף כשהסכך הפסול אינו רחב אלא שלשה טפחים, אסור לישון תחתיו, וסיים, שיש להחמיר בזה לכתחילה.

[משנ"ב ס"ק יח]

צ"ד לפתח הגגות ולנענע כל הפסק²¹.

21) ואם שכח לנענע את הסכך עד כניסת החג [ובחג אסור הדבר], כתב הכף החיים (סי' לו) שנראה שיש לסמוך על המתירים ללא נענוע, ואף לברך על הסוכה, מפני שדין זה אינו אלא חומרא בעלמא.

[ביה"ל ד"ה או]

אין על התפתחותה שם סֶפֶה פתח סֶפֶה¹⁶.

16) אמנם, לענין חלונות או לוחות זכוכית הנמצאים מעל גבי הסכך, כתב בספר מקראי קודש (סוכות ח"א סי' כב) שכיון שזכוכית הפסולה לסיכוך [ראה מה שכתבנו במשנ"ב לקמן (סי' תרכט ס"ק ד)], יש לומר שפוסלת היא את הסכך שתחתיה, ואף על פי שאינה עושה צל בסוכה מ"מ נחשבת כסכך, שהרי מועילה להגן מפני הגשמים, ולפיכך נחשב הסכך שתחתיה כסוכה תחת סוכה. מאידך, דעת החו"א (ארחות רבנו ח"ב עמ' ריח) שזכוכית נחשבת כאויר ולא כסכך פסול, ולפיכך צידד לגבי סוכה המכוסה בזכוכית עם נקבים [כדי שיוכל גשם לעבור דרכה, שאם לא כן הרי מבואר במשנ"ב לקמן (סי' תרכט ס"ק מט וסי' תרלא ס"ק ו) שהסוכה פסולה], שאם סיכך על גבי הזכוכית בסכך כשר, הסוכה כשרה, אף על פי שרובה מכוסה בזכוכית. וראה מה שכתבנו במשנ"ב לקמן (סי' תרכט ס"ק ד).

[שע"צ ס"ק יז]

וקגן אברהם פסע"ף קטן ו חלק מטעם אחר¹⁷.

17) ודבריו הובאו להלן (סי' כו).

[משנ"ב ס"ק יז]

שִׁיחָה נָחַח בֵּין הַעֲצִים הַדְּקִים בֵּין אֶחָד לְאֶחָד כְּשֶׁעוֹר שְׁלֹשָׁה טְפָחִים¹⁸ וכו', אָבָל אִם מִסְפָּךְ עַל־גְּבִי הַלְּאֲטָעִשׁ, אֶף־עַל־פִּי שֶׁהָן כְּמוֹכֵן זֶה לְזֶה כְּפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה טְפָחִים הָרִי זֶה כְּשֶׁרָה¹⁹.

18) והטעם שצריך ביניהם שיעור שלשה טפחים, כתב בשע"צ (סי' כג) שיש לחוש לדעת הבי"ח שהחמיר משום חשש לבד. אמנם, לקמן (סי' תרלב ס"ק כ) כתב בשם הטור [שם בשם התוס' (סוכה יז, א) והרא"ש (שם פ"א סי' לג)], שאם הסכך הפסול עצמו, בלא האויר שביניהם, אינו רחב ארבעה טפחים [בצירוף רוחב כל הקנים הפסולים], אינו נחשב כסתום, מפני שאין אומרים לבד להחמיר. וביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' קצד) שיתכן שלא החמיר הבי"ח אלא בענינו, שה'לטש' מונחים באופן שמחוברים וקשורים זה לזה, וכפי שכתב הבי"ח עצמו בשם שו"ת הש"ב שיש מחמירים לגבי סולם שמסככי עליו, מפני ששליבות הסולם קשורים זה לזה, ולפיכך הלבד מחשיבים כקרובים זה לזה, אך באופן שה'לטש' אינם קשורים זה לזה, יתכן שאף הוא מודה לדברי הטור המובאים במשנ"ב שם, שאין אומרים לבד להחמיר [וראה מג"א ס"ק ג, ומה שכתבנו לקמן (סי' תרכט ס"ק מה)].

וסוכה הנמצאת תחת חבלי כביסה שאינם מרוחקים שלשה טפחים זה מזה, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' נו) שהחמיר לחוש לדעת הבי"ח יסיר את חבלי הכביסה, כיון שסמוכים הם זה לזה, ועל ידי לבד נחשבים כסכך רחב פסול. מאידך, הגר"ש אויערבך כתב (שו"ת מנחת שלמה מהדו"ק סי' צא ס"ק יט) שכיון שדברי הבכורי יעקב שחשש לדעת הבי"ח אינם אלא חומרא בלבד, יש להקל בענינו, שכן חבלי הכביסה אינם מיועדים להיות קרובים ומחוברים זה לזה, אלא תשמישם הוא על ידי שיש רווח ביניהם, על פי המבואר בחי' הריטב"א (עירובין ג, ב) שדבר שעומד להיות פתוח לעולם ונעשה לשם כך, אין אומרים בו לבד. אכן, לענין סורגים הבולטים מחלון על גבי סוכה, דעתו (הליכות שלמה סוכות פ"ח ארחות הלכה הע' 74) שאין להקל מטעם זה, כיון שמיועדים לסגור את הפרצה, ולפיכך ייעץ (שם) להניח בחללים שבין הסורגים סכך כשר. [וכשרוחב כל הברולים שבטורגים הוא בשיעור

הלכות סכה סימן תרכו

(מהרי"ל), ואפלו ביום טוב שרי לטגון ולפתחן (אגודה דיומא ומהרי"ו) אם יש להם (כ) צירים (ר"ש) שסוגר ופותח בקוץ, ואין בזה לא משום סתירה ובגנן אהל ביום טוב ולא משום תעשה ולא מן העשוי, רק שיתרה (כא) שלא ישב תחתיהן כשתן סגורין, שאז הסכה פסולה:

א משנה סכה כ
ובקפוס לה שמואל
ב כהנסי לישני דרב
יהודה אמר שמואל
דלא פליגי שם י"א
ה טור בשם הרא"ש
והתוס' בפרק ה

תרכז דיני הישן בסכה, ובו ד' סעיפים:

א (א) (צריך לישב באויר הסכה). (ב) אהלשן תחת המטה בסכה, אם היא (ג) גבוהה עשורה טפחים לא יצא: ב הישן (ד) תחת הפלה בסכה, (ה) אם אינה גבוהה עשורה טפחים (ו) או שאין לה

שצרי השוכה

באר היטב

הסכה כשהוא פתוח, ע"א. ואם הניח הסכה על התקרה ואח"כ הסיר התקרה פסול. ואתן סבות תעשיות תחת הגג ולתקנים הצדדים משפעים יתרה שלא ישב תחת השפוע, מ"מ. ועין בתשובת פנים מאירות סימן סא מ"ש"ש ולענין סכה על הגג. סבת תעשיות תחת הדווא"ר דהניג שפותחין להם מקום באמצע הגג והוא הנקרא בלשון ערבי דווא"ר ובלשון לע"ז באג"ה ופעמים עושין על שטח הדווא"ר הפתוח שבה ומעשה יתת ופעמים עושין שבה זו מחוטי נחשת או מחוטי פשתן, כשנה, ואפלו אם יניח הסכה כשנה ע"ג השבכה משש כשנה, גנתו נרדים תא"ח כלל ד סימן ח, ע"ש:

אדם עושה סכה מחוץ ומצד שני כמלים הבגדים תחת הגג שינול"ו! ואין התקנים מבינים לגב אפלו חיות מג' והגג הבלוט הוא ד' טפחים, אז למר"ן כיון דאין מניעה לסקר לא אמרינן דאין צורך באן מחוץ, וצריך לומר קוה כי הוא דבר מצוי. ועוד קמה שם, ע"ש שבונים סכה על הגג ופותחין הגג במין דלתות ויש שפותחין במין ארבע ובאמצע יש לה צירים ובשפותחין אותה למעלה מן הסכה באמצע הסכה נמצא תלוי למעלה מסכה כשר דאין שחא נטר הנחב יתור מ"ד אלא שפלוו כבודו נגד התקן פשר כ"ו, כיון שאותן השינול"ו"ן המחברים על הגגים ותלויים באמצע הסכה למעלה מהסכה כשר ויש חרות סכה פסול עליהם ונהו כמו ששוכבין ברחב כ"ו, ע"כ שומר נפשו ירחק מסכה זו, ובקטנות עפ"י הרב דאין התחב הנהו על צדו למעלה מן הסכה עושה צלמה מבה, ע"ש. וצעה אין עושין דלתות האלו בצירים וקופה ולא תתה הקיר טעו על"ג"ב הסכה, וכשר דתקן, ומ"ש בה"ש בשם ג"ר, ע"ש שכתב: אע"ג דלענין טמאה חשיב כהנים כיון שהתקנים דקים לכל היתור תניי סלע, מ"מ לגבי סכה נהו כיון בעלתה מרבה מסתתה וכמו בסכה תחת האילן, ושכבה זו אין לה צל. ולענין אם מטר להניח הסכה כשר על השבכה משש, אם חברו השבכה לדווא"ר וקבעוה שם טוב אין מקבלת טמאה כיון מחובר לתקנה כ"ו, ואם פרשה השבכה ע"ג הסכה בטלה לגבי הסכה וכמאן דליתא דמי כ"ו, ע"ש. ועין בשו"ת בית יהודה סימן יז בסכה תעשיות תחת סריגי בתל ע"ש. ועין בשו"ת ארבעה טורי אבן יד שהשיב להגאון מ"ח ז"ל שדעתו בתנאים מקרים עם מוזהר ובספות ופתחים הקרוי ומקבים בענפים ותמונה בקושה בולת ואחר השבות חזורים ומקרוי בקריה ותמונה כדקא"י. ואב"ח הפרי"ח בתשובה ד"ש בזה משום תולמיה וצריך לקח המוזהר ולקבץ אותה מתוך ולברך ע"י כ"ו, והגאון מהר"א ז"ל בעל המהבר השיב לו שאין בזה משום תולמיה שצנעה תחלה בהכשר, וראיה מסימן טו ומובחר הלבוש והתורנים בסימן זה, אך באמת א"צ לזה, ודומקח דסובר שבימי התק שטורה. ולענין שטו שמועילם לא יצאה מיד חייב מוזהר אך כמאן שחאו דירת קבע כל השנה, ע"ש. וצ"ל לפעני"ד במ"ש, דכל הפוסקים השוה בקושה חזון לג' אף שלא נשאר מקור כלל שבאמת לא יכ"ן דעת הש"ו, והא"י הביא ש"כ"כ הני"צ ומת"א ששון לפסל, ע"ש. אף דמי"מ יש לסמוך על מ"ש דגם כהג גופא לא נסתרה, והצורה לצאת י"ד הפרי"ח, אחר התג ימל המוזהר וצ"ח וקבעוה בלא כרחה, ומכ"ש אם יוצעו לו לקבץ מוזהר אחרת שיבדוק עליה ומכון לפטר א"ח, זה כנלעני"ד:

משנה ברורה

של כל השנה שדר בו תמדי, ובסכה מסיר הגג, אפלו הכי בסכות פטורה, דבשכענה ימים לאו קבע מקרי²⁷. ומי שיש לו שני חדרים זה לפנים מזה, אם הולך מתדרו לסכה, פתח הסכה צריך מוזהר משום חדרים²⁸; וְאם הולך מן הסכה לתדרו בענין שהפתח הוא מתדר הסכה, יש לומר שחייב הוא במוזהר פתח הסכה הפתוח לרשות²⁹ להביאם לדומה, דהוי כבית שיעוץ³⁰:

א (א) צריך לישב וכו'. הקדים בזה, כדי לידע השעם בלשן תחת המטה דלא יצא, (ב) שאינו ישן בצל הסכה אלא בצל אהל: **(ב) הישן וכו'.** דעקר ושיבת הסכה הוא (ג) אכילה שתיה ושנה: **(ג) גבוהה עשורה טפחים.** מן הארץ עד (א) תחתית המטה גבוהה עשורה טפחים³¹, דעל"י שיש תחת המטה אויר עשורה טפחים חשיב אהל ומפסיק בין הסכה, (ד) ואפלו דפנות המטה חצרים מאד שאין להם אפלו רחב טפחים³², מפל מקום שם אהל עליה: **(ד) תחת הפלה.** ה"א סדינים הפרוסים סביבות המטה על ארבעה קונדסין (ה) והמטה באמצעה: **(ה) אם אינה גבוהה עשורה טפחים וכו'.** אינו חשיב אהל בפני עצמו. והעשורה טפחים (ו) מורדין מארעא, אף על"פ שאין עשורה טפחים מן המטה ולמעלה: **(ו) או שאין לה גג רחב טפח.** עין במגן אברהם, דאפלו באפן זה

(ל) אפלו לדעת המחמירין הנ"ל כיון שצנעה מתחלה בהכשר, דהניג שפתח הגג קדם שספך, דאף שבצעת שהיא סגורה מקרי הסכה פסולה, וכמו שכתב הרמ"א בסוף דבריו, מפל מקום אין זה בכלל תעשה ולא מן העשוי, דהוא דומה כאלו פרס עליה סדין וחרו נגותלה: **(כ) צירים וכו'.** דהוי כפתח³³. ובאין להם ציר, שרי לצדו על"י עפ"י³⁴. ואם וזהו כהן פתח עשורה במקרים שפתחתן אסור מן התורה וקנה פתחן עד כניסת יום טוב, אם שרי לפתחן על"י עפ"י³⁵ באין לו סכה אחרת בליל יום טוב ראשון משום שכות במקום מצוה, וכן אם מתר לומר לנכרי שספך לו סכה ביום טוב באין לו אחרת, מסתפק הפרי מגדים, וסיים: להורות התר תלילה לי, וצריך עיון בכל זה³⁶, עד כאן לשונו. ועין בבכוריי יעקב מה שכתב בזה³⁷. ואם הוא ערוך בין השמשות, נראה דבדאי יש להקל על"י עפ"י³⁸ והג"ה (כא) שלא ישב וכו'. דהוי כיושב בסכה שצנעה תורה הבית³⁹ [הגר"א]. וצריך לזהר (ל) שיהיו הגגות נפתחים היטב לעמוד בגובה בשנה עם הדפנות ולא יהיו מטיין קצת על הסכה, שאם יהיו מטיין קצת, אף שלא יתה שבור גדול שתפסל הסכה מחמת זה, מפל מקום יתה צריך לזהר שלא ישב במקום הזה שהג משע ומטה על הסכה. כתב הפרי מגדים בסוף סימן תרמג: מוזהר בסכה, פטור; ומשמע חדר

שער הציון

(ל) אחרונים: (ג) פרי מגדים וש"א, משום דהוי שכות במקום מצוה: (לג) מטה אפרים: (ב) רש"י ור"ן בשם ה"ה⁴⁰. ועין בב"ח שכתב דלמרי"ף והרא"ש דהשעם הוא משום דדומה לסקה תחת סכה הוא מן התורה, ולשעם ה"ה הוא מדרבנן, והפרי מגדים מספק דאפשר גם ל"ד"ף ורא"ש הוא רק מדרבנן: (ג) רש"י: (א) הא לאו הכי, אף על"גב דהמטה בכללה גבוהה טפחים כשר לצאת שם י"ד חזקתו ופרי מגדים ובכוריי יעקב, ונראה ששעם מהא דקמא לן בסימן שמה: בית שאין תוכו עשורה וקרוי משלימו לעשרה, תוכו הוא רק כרמלית⁴¹, עין שם: (ד) כן משמע מהגר"ז, ותפשייתו וקמאיתו שמקורו הדין הוא מן התקנים פ"ק ה' מהלכות סכה הלכה כג, שזה לשונו שם: וכן הפעמדי ארבע קונדסין ופרש סדין עליהן וכו': (ה) בכוריי יעקב, ובמבאר בסימן שטו: (ו) הג"ה ובכוריי יעקב, וכן מסיק בפרי מגדים ומחצית השקל לדינא. ודברי הפג"ר אברהם כפי מה שנגרף לה באוהר פשוטו על הגליליטין, השיגו עליו כל האחרונים ממנרא מפרשת בהפסו, וגם מה שהביא לזה ראיה מהתוספות אינה ראיה כלל, ועל"פן כתב הבכוריי יעקב שדגנת המעמית הוא, ודברי הפג"ר אברהם שיהן בעיניו ב לגבי מטה ולא על גליליטין: